

ĐH Y DƯỢC HẢI PHÒNG
TTTT - TV

TLTK

B2,C23

2020

BỘ Y TẾ

TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y DƯỢC HẢI PHÒNG

Chủ biên: PGS.TS. NGUYỄN VĂN HÙNG

CHĂM SÓC SỨC KHỎE BAN ĐẦU

MÔ HÌNH HOẠT ĐỘNG VÀ MỘT SỐ LOẠI HÌNH DỊCH VỤ MỚI

Tài liệu được sự hỗ trợ của Tổ chức Y tế Thế giới tại Việt Nam

NHÀ XUẤT BẢN Y HỌC

BỘ Y TẾ
TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y DƯỢC HẢI PHÒNG
Chủ biên: PGS.TS. Nguyễn Văn Hùng

**CHĂM SÓC SỨC KHỎE BAN ĐẦU:
MÔ HÌNH HOẠT ĐỘNG VÀ
MỘT SỐ LOẠI HÌNH DỊCH VỤ MỚI**

Tài liệu được sự hỗ trợ của Tổ chức Y tế Thế giới tại Việt Nam

NHÀ XUẤT BẢN Y HỌC
HÀ NỘI - 2020

Chủ biên:

PGS.TS. Nguyễn Văn Hùng

Nhóm tác giả:

PGS.TS.BS. Nguyễn Văn Hùng

PGS.TS.BS. Nguyễn Văn Khải

PGS.TS.BS. Phạm Văn Mạnh

PGS.TS.BS. Phạm Minh Khuê

PGS.TS.BS. Nguyễn Lam Hòa

PGS.TS.BS. Dương Thị Hương

PGS.TS.BS. Phạm Văn Linh

ThS.BS. Phạm Thị Vân Anh

ThS.BS. Nguyễn Thùy Linh

ThS.BS. Bùi Thị Bích Ngọc

ThS.BS. Lê Thị Huyền Sâm

ThS.BS. Nguyễn Thị Thúy Hiếu

TS.BS. Nguyễn Thị Thắm

BS. Nguyễn Quốc Khánh

Biên tập và hiệu đính:

ThS.BS. Vũ Đình Huy, Tổ chức Y tế Thế giới tại Việt Nam

LỜI GIỚI THIỆU

Việt Nam là một trong những nước có tốc độ già hóa dân số nhanh nhất thế giới, thách thức hệ thống y tế hiện tại và tương lai. Người cao tuổi thường sống với tình trạng đa bệnh lý, cần được chăm sóc tích hợp và lâu dài, và điều này chỉ có thể được thực hiện tốt nhất ở tuyến y tế cơ sở. Cùng với già hóa dân số, việc gia tăng tỷ lệ người béo phì, bệnh mạn tính không lây, ô nhiễm môi trường, thay đổi lối sống đòi hỏi những cách tiếp cận mới trong chăm sóc sức khỏe ban đầu.

Theo Tổ chức Y tế Thế giới, chăm sóc lão khoa là quá trình lập kế hoạch và điều phối việc chăm sóc cho người cao tuổi và người có suy giảm về thể chất và tinh thần để đáp ứng nhu cầu chăm sóc lâu dài của họ, giúp họ cải thiện chất lượng cuộc sống và duy trì sự độc lập càng lâu càng tốt. Khi con người sống lâu hơn, các chức năng cơ bản giảm dần, việc chăm sóc đúng cách có thể giúp họ phục hồi phần nào các năng lực đã bị suy giảm do tuổi tác.

Ung thư cũng là một vấn đề sức khỏe gắn liền với ô nhiễm môi trường và già hóa dân số, và là một trong những chi phí y tế chủ yếu mà các gia đình và quỹ bảo hiểm phải chi trả. Tổ chức Y tế Thế giới đã xây dựng các báo cáo kỹ thuật nhấn mạnh đến tầm quan trọng và hiệu quả của việc dự phòng và phát hiện ung thư ngay tại tuyến chăm sóc ban đầu.

Khi không thể chữa khỏi, do ung thư hay bất cứ bệnh gì, ở trẻ em hay người lớn, người bệnh và gia đình vẫn cần được chăm sóc nhằm giảm nhẹ sự đau đớn, cần được hỗ trợ về thể chất, tinh thần, tâm lý, xã hội để có chất lượng cuộc sống tốt hơn. Chăm sóc giảm nhẹ cũng hỗ trợ cả ở giai đoạn cuối đời, với các dịch vụ cho người cận kề cái chết. Ở Việt Nam, người bệnh được chăm sóc giảm nhẹ chỉ khi họ nằm viện, tuyến y tế cơ sở chưa có dịch vụ này, và các trách nhiệm chăm sóc hiện do gia đình thực hiện.

Chăm sóc giảm nhẹ và một hệ thống phục hồi chức năng được tích hợp/lồng ghép vào chăm sóc sức khỏe ban đầu và vận hành tốt tại tuyến y tế cơ sở có thể giúp nâng cao chất lượng cuộc sống, cải thiện, duy trì hoặc làm chậm lại sự suy giảm sức khỏe ngay tại cộng đồng và ở mức chi phí chấp nhận được.

Tài liệu được biên soạn như một phần của gói đổi mới theo các khuyến cáo của Tổ chức Y tế Thế giới, phục vụ cho việc đào tạo cán bộ tuyến y tế cơ sở về chăm sóc người cao tuổi theo hướng tích hợp, chăm sóc giảm nhẹ, phục hồi chức năng, phòng và phát hiện sớm bệnh ung thư. Đây là một trong những nỗ lực nhằm cải thiện sự tiếp cận của cộng đồng với các dịch vụ cơ bản, bổ sung cho sự thiếu hụt các dịch vụ thiết yếu ở tuyến chăm sóc sức khỏe ban đầu.

Các tác giả xin gửi lời cảm ơn chân thành nhất tới

- Tổ chức Y tế Thế giới tại Việt Nam, trưởng đại diện là ngài Kidong Park, đã hỗ trợ tài chính và kỹ thuật cho việc xây dựng tài liệu.

- ThS.BS. Vũ Đình Huy, chuyên gia tư vấn của Tổ chức Y tế Thế giới tại Việt Nam, đã hỗ trợ kỹ thuật và trực tiếp tham gia biên tập tài liệu.

- PGS.TS. Nguyễn Văn Khải, Hiệu trưởng và các thành viên Hội đồng thẩm định Trường đại học Y Dược Hải Phòng, đã ủng hộ, có những đánh giá tích cực và đóng góp nhiều ý kiến quý báu giúp tài liệu được hoàn thiện hơn.

- PGS.TS. Nguyễn Phương Hoa, Bộ môn Y học gia đình, Trường đại học Y Hà Nội đã có đóng góp trực tiếp cho một số nội dung của tài liệu.

Tài liệu đã được giới thiệu trên hệ thống đào tạo trực tuyến (E-learning) của Trường đại học Y Dược Hải Phòng. Chúng tôi mong tiếp tục nhận được các ý kiến, phản hồi, đóng góp của các bạn đồng nghiệp, nhằm phục vụ tốt hơn nhiệm vụ đào tạo liên tục của Trường, góp phần cập nhật và nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ ở tuyến y tế cơ sở của Việt Nam.

Chủ biên

PGS.TS.BS. Nguyễn Văn Hùng

MỤC LỤC

Một số khái niệm	9
Đổi mới mô hình chăm sóc sức khỏe tại tuyến y tế cơ sở	11
<i>PGS.TS. Nguyễn Văn Hùng, PGS.TS. Nguyễn Văn Khải</i>	
Củng cố y tế cơ sở để chăm sóc tích hợp cho người cao tuổi	22
<i>PGS.TS. Nguyễn Văn Hùng, PGS.TS. Dương Thị Hương</i>	
Hướng đến một thế giới thân thiện với người cao tuổi	34
<i>PGS.TS. Nguyễn Văn Hùng, PGS.TS. Phạm Minh Khuê</i>	
Chăm sóc tích hợp cho người cao tuổi	55
<i>ThS.BS. Nguyễn Thùy Linh, ThS.BS. Nguyễn Thị Thúy Hiếu</i>	
Phòng ngừa suy giảm nhận thức và sa sút trí tuệ	86
<i>ThS.BS. Nguyễn Thùy Linh, PGS.TS. Phạm Văn Mạnh</i>	
Phát hiện sớm bệnh ung thư	100
<i>ThS.BS. Lê Thị Huyền Sâm, BS. Nguyễn Quốc Khánh</i>	
Phòng bệnh ung thư	124
<i>ThS.BS. Lê Thị Huyền Sâm, BS. Nguyễn Quốc Khánh</i>	
Lồng ghép chăm sóc giảm nhẹ trong chăm sóc sức khỏe ban đầu	141
<i>ThS.BS. Phạm Thị Vân Anh, PGS.TS. Nguyễn Lam Hòa</i>	
Một số vấn đề thực hành trong chăm sóc giảm nhẹ	150
<i>ThS.BS. Phạm Thị Vân Anh, PGS.TS. Phạm Văn Linh</i>	
Tiếp cận phục hồi chức năng ở tuyến y tế cơ sở	179
<i>ThS.BS. Bùi Bích Ngọc, TS.BS. Nguyễn Thị Thắm</i>	
TÀI LIỆU THAM KHẢO	187